

Förslag till EU-direktiv om företagens offentliga redovisning

Justitiedepartementet

2011-11-30

Dokumentbeteckning

KOM(2011) 684

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om årsbokslut, sammanställda redovisningar och rapporter i vissa typer av företag

Sammanfattning

Inom EU finns två direktiv som innehåller bestämmelser om företagens offentliga redovisning, dvs. årsredovisning och koncernredovisning. Kommissionen föreslår att dessa direktiv upphävs och ersätts med ett nytt direktiv. Förslaget syftar främst till att förenkla tillvaron för små företag, öka de finansiella rapporternas tydlighet för medelstora och stora företag, värna om grundläggande användarintressen och en ökad öppenhet om betalningar till offentliga förvaltningar från utvinningsindustrin och avverkare av primärskog. Förhandlingarna inleds under december 2011.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Det fjärde bolagsrättsliga direktivet antogs 1978 i syfte att skapa en harmoniserad uppsättning regler för den externa finansiella rapporteringen inom EU för i huvudsak aktiebolag. Direktivet innehåller regler om hur redovisningen ska upprättas och offentliggöras i ett enskilt bolag (årsredovisning). Det sjunde bolagsrättsliga direktivet som antogs 1983 ställer upp krav på koncernredovisning (sammanställd redovisning) i sådana bolag som omfattas av det fjärde bolagsrättsliga direktivet och som är moderbolag i en koncern.

Direktiven syftar till att öka jämförbarheten mellan finansiella rapporter på EU-nivå. Detta antas i sin tur antas leda till en bättre fungerande marknad

och ökad tillgång till finansiering, minskad kapitalkostnad, ökad gränsöverskridande handel och fler fusioner och förvärv.

2011/12:FPM42

Kommissionen har lagt fram ett förslag till ett nytt direktiv som ska ersätta det fjärde och det sjunde bolagsrättsliga direktivet. Förslaget stödjer kommissionens strategi på bolagsrättens område som beskrivits i en rad dokument. Europa 2020-strategin syftar till att skapa en intelligentare, mer hållbar och inkluderande EU-ekonomi. Inre marknadsakten syftar till att förenkla tillvaron för de små och medelstora företagen, vilka utgör mer än 99 procent av företagen i Europa, samt till att förbättra dessa företags tillgång till finansiering. I kommissionens meddelande Tänk småskaligt först, den så kallade småföretagsakten, erkänns behovet att beakta de små och medelstora företagens specifika behov och att det även finns olika segment inom denna grupp. Detta synsätt återspeglas i förslaget. Förslaget ingår även i kommissionens löpande förenklingsprogram och initiativ för att minska företagens administrativa bördor.

I motiven till förslaget framhålls följande syften:

1. Att minska byråkratin och förenkla bestämmelserna, huvudsakligen för små företag.
2. Att öka de finansiella rapporternas tydlighet och jämförbarhet för de företagskategorier som har en aktivare gränsöverskridande verksamhet och ett större antal externa intressenter.
3. Att värna om grundläggande användarintressen genom att behålla redovisningsuppgifter som är nödvändiga för användarna.
4. En ökad öppenhet om betalningar till offentliga förvaltningar från utvinningsindustrin och avverkar av primärskog.

Förslaget presenterades av kommissionen den 27 oktober 2011.

1.2 Förslagets innehåll

Förslaget innebär att det införs en särskild regim för små företag. Denna harmoniseras så att medlemsstaterna inte kan ålägga små företag några fler krav än vad som följer av direktivet (maximiharmonisering). Avsikten är att väsentligt minska de administrativa bördorna som följer av skyldigheten att göra års- och koncernredovisning. Detta sker genom att de upplysningar som ska lämnas i form av noter till redovisningen begränsas, de gränsvärden som bestämmer vilka skyldigheter som åligger enskilda företag harmoniseras i större utsträckning och små koncerner undantas från skyldigheten att göra koncernredovisning. Det gränsvärde som definierar vilka företag som är små företag respektive små företagsgrupper bestäms i direktivet och ger inte utrymme för någon nationell anpassning.

I förhållande till i dag innehåller direktivförslaget inte några bestämmelser om revision i små företag.

Förslaget syftar också till att förbättra jämförbarheten och tydligheten främst i de finansiella rapporter som utarbetas av medelstora och stora företag. Även dessa begrepp, liksom begreppet medelstora företagsgrupper, definieras i direktivet. I förslagen ligger bl.a. att minska antalet valmöjligheter som redovisningsdirektiven i dag ger medlemsstaterna.

I syfte att främja regeringars ansvarstagande och sund förvaltning innehåller förslaget ett nytt rapporteringskrav för företag som är verksamma inom utvinningsindustrin eller inom avverkning av primärskog. Rapporteringen kallas land-för-land redovisning (country-by-country reporting). Förslaget innebär att ett företag ska redovisa betalningar till regeringar uppdelat på varje land de bedriver verksamhet i och på betalningar för specifika projekt om betalningen är av väsentlig betydelse för mottagande lands regering. Rapporteringskravet begränsas till stora företag och företag av allmänt intresse. I fråga om börsnoterade företag finns motsvarande rapporteringskrav i kommissionens förslag till ändring i öppenhetsdirektivet.¹

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Vem som är skyldig att upprätta en årsredovisning regleras i bokföringslagen (1999:1078). De materiella bestämmelserna om årsredovisningens och koncernredovisningens innehåll finns i årsredovisningslagen (1995:1554).

Ett genomförande av kommissionens förslag innebär omfattande ändringar i redovisningslagstiftningen. För små företag, där förslaget innebär en maximiharmonisering, kommer antalet bestämmelser att minska. Sverige kommer att behöva upphäva bestämmelser som saknar motsvarighet i direktivet. Det gäller t.ex. det nuvarande kravet på redovisning av könsfördelning bland ledande befattningshavare. Nya bestämmelser som saknar motsvarighet i direktivet kommer inte att kunna införas i framtiden. Det nuvarande systemet med god redovisningssed, som kompletterar lagstiftningen, kan behöva ses över.

Redovisningslagstiftningen kommer, för andra företag än små företag, att behöva kompletteras med bestämmelser som saknar motsvarighet i dag. Det gäller framförallt redovisning av betalningar från bolag inom utvinningsindustrin (land-för-land redovisning). Vissa valmöjligheter som redovisningsdirektiven ger medlemsstaterna i dag kommer att tas bort. Det gäller bl.a. på vilket sätt balansräkningen och resultaträkningen ska ställas upp.

¹ KOM(2011) 683 slutlig

Förslagets konsekvenser för statsbudgeten är sannolikt begränsade men kan inte bedömas fullt ut i dag. Kommissionen bedömer att förslaget inte påverkar unionens budget.²

Att upprätta finansiella rapporter betraktas som en av företagens mest betungade lagstadgade skyldigheter. Små företag har proportionellt sett högre administrativa bördor jämfört med medelstora och stora företag.

Förslagets sparpotential för företagen beräknas av kommissionen uppgå till totalt 1,7 miljarder euro per år.

Möjligheten av inhämta statistik påverkas av förslaget, särskilt i fråga om små företag. Det sätt som statistik inhämtas kan därför behöva anpassas.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen är positiv till förenklingar för små företag. Det är emellertid angeläget att beakta intresset av den självreglering som i dag sker inom ramen för utvecklingen av god redovisningssed liksom behovet av att behålla svenska särlösningar i övrigt.

På ett allmänt plan är det positivt med en god genomlysning av företag som är verksamma inom utvinningsindustrin och med avverkning av primärskog. Ändrade och ökade krav på företagens administration måste emellertid alltid balanseras mot den nytta de medför.

Ett genomförande av förslaget kan antas få betydande konsekvenser på svenska förhållanden. Det är inte möjligt att inta en mer preciserad ståndpunkt utan ytterligare analys av förslaget och de synpunkter som kan antas inkomma från olika organisationer under den fortsatta handläggningen.

Förslaget har koppling till de ändringar som kan antas bli beslutade för redovisningen i mikroföretag.³ Ändringarna bör samordnas med kommissionens förslag.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända.

² SEC(2011) 1289 slutlig

³ 7229/1/09 REV 1 DRS 18 COMPET 125 ECOFIN 176 CODEC 298 +ADD 1 +ADD 2

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Synpunkter på förslaget inhämtas för närvarande. Svar ska vara departementet tillhanda senast den 9 januari 2012.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Som rättslig grund för beslutet har åberopats 50.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Beslut fattas enligt artikel 294 i fördraget (det ordinarie lagstiftningsförfarandet).

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Förslaget innebär att bolag med begränsat ansvar ska upprätta finansiella rapporter enligt sådana krav som leder till bättre jämförbarhet på EU-nivå. Ändringarna syftar till att förbättra den inre marknadens funktion och öka den gränsöverskridande handeln. Målsättningen med översynen anses vara av sådan art att den inte kan uppnås genom insatser i enskilda medlemsstater. Förslaget anses därför vara förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Förslaget utgår från att små företag bör behandlas lika överallt inom EU så att de kan dra nytta av den inre marknaden på enhetliga villkor och utan att medlemsstaterna inför några onödiga extrakrav. När det gäller medelstora och stora företag bör, enligt förslaget, den finansiella informationen bli mer jämförbar på EU-nivå eftersom deras verksamhet berör intressenter över hela inre marknaden. Medlemsstaterna bör emellertid här ges tillräckligt spelrum på nationell nivå, varför en minimiharmonisering är tillräcklig. I fråga om proportionalitetsprincipen anses förslaget och dess form inte gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå lagstiftningssyftet.

Regeringen gör inte någon annan bedömning nu än den kommissionen har gjort.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förhandlingar kommer att inledas i rådet under december 2011. Förslaget har skickats till ett antal organisationer med möjlighet att lämna synpunkter senast den 9 januari 2012.

Små företag är enligt förslaget till direktiv företag som inte överskrider tröskelvärdena i två av följande tre kriterier:

- a) Balansomslutning: 5 miljoner euro.
- b) Nettoomsättning: 10 miljoner euro.
- c) Genomsnittligt antal anställda: 50.

Medelstora företag enligt förslaget till direktiv är företag som inte är små företag och inte överskrider tröskelvärdena i två av följande tre kriterier:

- a) Balansomslutning: 20 miljoner euro.
- b) Nettoomsättning: 40 miljoner euro.
- c) Genomsnittligt antal anställda: 250.

Stora företag är enligt förslaget till direktiv företag som överskrider tröskelvärdena i två av följande tre kriterier:

- a) Balansomslutning: 20 miljoner euro.
- b) Nettoomsättning: 40 miljoner euro.
- c) Genomsnittligt antal anställda: 250.

Motsvarande gränsdragning tillämpas för att definiera små och medelstora företagsgrupper.